

Bijlagen

Bijlage 1 Visie Widdonckschool Weert

Bijlage 2 Structuurgroep en parallelgroep

Bijlage 3 Autismespectrumstoornissen

Bijlage 4 Sociaal-emotionele ontwikkeling

Bijlage 5 Interview team Widdonckschool Weert bolletjessysteem

Bijlage 6 Vragenlijst

Bijlage 7 Antwoorden interview team Widdonckschool Weert bolletjessysteem

Bijlage 8 Cirkeldiagrammen nulmeting

Bijlage 9 Cirkeldiagrammen tweede meting

Bijlage 1 Visie Widdonckschool Weert

Onderwijskundige visie ('zo kijken wij tegen ons onderwijs aan')

Vanuit onze kernwaarden werken wij vanuit een onvoorwaardelijk positief mensbeeld met als doel de authenticiteit / het unieke van één ieder te bekrachtigen en in te zetten. We stellen de leerling centraal en willen uitgaan van een eenduidige en complete beginsituatie waaruit een ononderbroken ontwikkelingsproces ontstaat. Op basis van gelijkwaardigheid willen we een professionele lerende cultuur zijn om kennis, ervaringen en bevindingen in te brengen en zo te komen tot een realistisch en haalbaar ontwikkelingsperspectief.

Basis voor het onderwijs dat wij bieden aan onze leerlingen, is het vertrouwen van iedereen in het vermogen van deze jongeren om zich te kunnen ontwikkelen. Een veilige leeromgeving, zowel op school als thuis en in de vrije tijd, zien wij als voorwaarde om aan de (zorg)behoeften van onze leerlingen te kunnen voldoen om zo te komen tot gezonde groei op alle ontwikkelingsgebieden.

Pedagogische visie ('zo zien wij onze leerlingen')

De ordelijk en veilige leeromgeving is de basis voor het zichtbaar kunnen maken en krijgen van eigenheid van de leerling. De eigenheid van de leerling is middel om tot ontwikkeling te komen waarbij eenieder medeverantwoordelijk is voor het proces gericht op de toekomst. De leerling wordt voorbereid op de toekomst waarbij hij voortschrijdend het juiste perspectief krijgt op zijn sociale integratie en actief burgerschap. Ons streven is het optimaliseren van zelfbeeld, zelfvertrouwen en zelfredzaamheid om zo te komen tot een zinvol en gelukkig bestaan.

Didactische visie ('zo doen wij dat/hoe')

Voor iedere leerling worden op alle zorgniveaus kansen en leermogelijkheden gecreëerd, afgestemd op individuele leerbehoeften en leerstijl op basis van een objectieve didactische beginsituatie. Door in te zetten op de sterke kanten en talenten van de leerling worden zijn ontwikkelpunten geprikkeld en gestimuleerd. Dit in een uitdagende, boeiende en motiverende leeromgeving en brede inzet van onderwijsstrategieën die aansluiten bij de belevingswereld van onze leerlingen.

De kerndoelen zijn uitgangspunt voor het stellen van een individueel ontwikkelingsperspectief gericht op een realistische uitstroombestemming. Het plannen van het onderwijsaanbod van elke leerling vloeit voort uit de systematisch verkregen resultaten van genormeerde toetsen.

Onderwijskundige visie ('zo kijken wij tegen ons onderwijs aan')

Vanuit onze kernwaarden werken wij vanuit een onvoorwaardelijk positief mensbeeld met als doel de authenticiteit / het unieke van één ieder te bekrachtigen en in te zetten (*de lerende school*). We stellen de leerling centraal en willen uitgaan van een eenduidige en complete beginsituatie (*basisdocument*) waaruit een ononderbroken ontwikkelingsproces ontstaat. Op basis van gelijkwaardigheid willen we een professionele lerende cultuur zijn om kennis, ervaringen en bevindingen in te brengen en zo te komen tot een realistisch en haalbaar ontwikkelingsperspectief (*vraaggestuurd onderwijs en kwaliteitsaspecten*). Basis voor het onderwijs dat wij bieden aan onze leerlingen, is het vertrouwen van iedereen in het vermogen van deze jongeren om zich te kunnen ontwikkelen. Een veilige leeromgeving, zowel op school als thuis en in de vrije tijd, zien wij als voorwaarde om aan de (zorg)behoeften van onze leerlingen te kunnen voldoen om zo te komen tot gezonde groei op alle ontwikkelingsgebieden.

Vertrouwen in vermogen leerlingen bij iedereen die met de jongere te maken heeft

Alle betrokken partijen zelfde perspectief

Systeembenadering

Integraliteit

Voor ieder kind worden op alle niveaus kansen en groeimogelijkheden gecreëerd (klassendoorbrekend werken)

Uitgaan van elkaars krachten, talenten en mogelijkheden

Pedagogisch, onderwijskundig, didactisch

Realistisch en haalbaar ontwikkelingsperspectief (mogelijkheden, onmogelijkheden, realistische toekomstverwachtingen) / ontwikkelingsgericht werken

Behoeften van leerlingen

Onderwijsaanbod afstemmen op zorgbehoeften

Een onvoorwaardelijk positief mensbeeld met als doel de authenticiteit / het unieke van één ieder te bekrachtigen.

Objectieve instrumenten

Ononderbroken ontwikkelingsproces

Professionele lerende cultuur

Pedagogische visie ('zo zien wij onze leerlingen')

De ordelijk en veilige leeromgeving is de basis voor het zichtbaar kunnen maken en krijgen van eigenheid van de leerling. De eigenheid van de leerling is middel om tot ontwikkeling te komen waarbij eenieder medeverantwoordelijk is voor het proces gericht op de toekomst. De leerling wordt voorbereid op de toekomst waarbij hij voortschrijdend het juiste perspectief krijgt op zijn sociale integratie en actief burgerschap. Ons streven is het optimaliseren van zelfbeeld, zelfvertrouwen en zelfredzaamheid om zo te komen tot een zinvol en gelukkig bestaan.

Vertrouwen

Centraal stellen van de leerling

Veilige omgeving/ ordelijk klimaat

Uitgaan van elkaar krachten, talenten en mogelijkheden

Omgevingsfactoren

Kindfactoren

Ontwikkelingsmogelijkheden: kind, ouder, milieu / externe partners

André Kuijten en Daniëlle Daems (GL)

Master SEN

Kansen en beperkingen

Behoeften, interesses

Realistisch toekomstperspectief

Continue flexibiliteit

Voorbereiden op plek in de maatschappij

Zelfredzaamheid

Actief burgerschap / sociale integratie

HET KIND HEEFT ZIJN EIGEN TOEKOMSTPERSPECTIEF VOOR OGEN... een plek in de maatschappij

Didactische visie ('zo doen wij dat/hoe')

Voor iedere leerling worden op alle zorgniveaus kansen en leermogelijkheden gecreëerd, afgestemd op individuele leerbehoeften en leerstijl op basis van een objectieve didactische beginsituatie. Door in te zetten op de sterke kanten en talenten van de leerling worden zijn ontwikkelpunten geprikkeld en gestimuleerd. Dit in een uitdagende, boeiende en motiverende leeromgeving en brede inzet van onderwijsstrategieën die aansluiten bij de belevingswereld van onze leerlingen.

De kerndoelen zijn uitgangspunt voor het stellen van een individueel ontwikkelingsperspectief gericht op een realistische uitstroombestemming. Het plannen van het onderwijsaanbod van elke leerling vloeit voort uit de systematisch verkregen resultaten van genormeerde toetsen.

Doorgaande leerlijnen

Uitgaan van mogelijkheden / benutten van kansen

Optimale ontwikkeling van het talent van het kind

Vraaggestuurd didactisch aanbod

Didactisch startpunt formuleren

Werk- en werkhouding niveau

Realistisch en haalbaar didactisch uitstroomprofiel

Didactiek afstemmen op uitstroomprofiel

Leerling is didactisch fullpartner

Eigen leerstijl

Objectieve instrumenten

Cito toetsing

Ruim onderwijsaanbod

Brede inzet onderwijsstrategieën

Bijlage 2 Structuurgroep en parallelgroep

Structuurgroep

De ruimte is ingedeeld in werkplekken die een zekere inhoud en werkgedrag laten zien. Het lokaal heeft een grote gezamenlijke tafel, individuele werkplekken en 'hoeken'.

De groepstafel is de centrale plek in de klas en heeft ook de functie van een rode draad.

Hier worden gezamenlijke activiteiten gedaan, zoals dagopening, samen eten, groepsinstructies, lessen sociale vaardigheden andere gezamenlijke activiteiten.

De individuele werkplekken zijn bedoeld om de kinderen didactisch te laten werken. Hier kunnen ze werken op eigen tempo, afgestemde hoeveelheden, afgestemde methodes. Ook kan hier individuele instructie gegeven worden aan de kinderen die groepsinstructies niet aankunnen.

Parallelgroep

De kinderen in deze groep werken groepsdoorbrekend.

Indien mogelijk zoeken we verbanden met een ander vorm van onderwijs (sbo) voor kinderen die aan het einde van hun schoolloopbaan doorstromen naar regulier vervolgonderwijs.

We proberen deze kinderen zo voor te bereiden op wisselende leerkrachten, werken met agenda en executief functioneren (mentale flexibiliteit, ruimtelijk inzicht, het leren van regels, het onderdrukken van impulsieve of dwangmatige reacties en het probleemoplossend vermogen)

Bijlage 3 Autismespectrumstoornissen

'Theory of mind'

Dit betekent dat kinderen min of meer beginnen te beseffen dat anderen in hun omgeving iets anders kunnen denken of voelen dan het kind zelf. Geleidelijk aan ontwikkelen kinderen het vermogen zich daadwerkelijk in de gedachtegang en de gevoelens van een ander in te leven en, op basis hiervan, te anticiperen op het gedrag van anderen. Het kind krijgt meer en meer inzicht en leert ook de intenties, gevoelens en plannen van de ander te voorspellen. Deze 'theory of mind' is bij kinderen met autisme niet of slecht ontwikkeld. Dit heeft grote gevolgen voor de wijze waarop zij in de wereld staan en voor het omgaan met anderen (Baron-Cohen, 1993).

'Centrale coherentie'

De centrale coherentietheorie (Frith, 1989) stelt dat kinderen met autisme ernstige problemen hebben met de betekenisvol integreren van wat zij waarnemen. Autisme is een stoornis in het verwerken van informatie. Er is sprake van een fragmentarische waarneming doordat kinderen met autisme meer gericht zijn op de details van wat zij horen of zien dan op het geheel. Het niet goed kunnen samenvoegen van de 'losse fragmenten' heeft tot gevolg dat de betekenis van de aangeboden informatie niet goed of onvolledig onderkend wordt. Kinderen met autisme kunnen moeilijk onderscheid maken tussen hoofd- en bijzaken.

Soms vangen zij maar een deel van wat er tegen hen gezegd wordt op en trekken zij daardoor een verkeerde conclusie of leggen een onjuist verband. De kans op misverstanden is daardoor groot.

'Executieve functies'

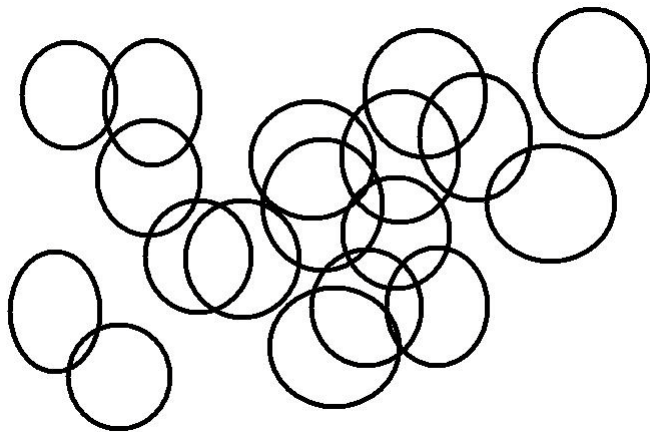
Ozonoff (1995) wijst er ten slotte op dat kinderen met autisme bij het oplossen van problemen moeite hebben met het zelf plannen, organiseren, volgen en bijsturen van hun gedrag. In het onderwijs wordt (steeds meer) een groot beroep gedaan op deze vaardigheden. Van een kind wordt bijvoorbeeld verwacht dat hij zelf oplossingen bedenkt, meerdere oplossingen met elkaar kan vergelijken, in staat is om de uitvoering van een complexe opdracht te plannen en zelf zijn tijd indeelt.

Kinderen met autisme hebben moeite met plannen en organiseren van opdrachten en met het zelf monitoren van hun vorderingen. Zij hebben moeite met het geheel van hun handelen en de gevolgen daarvan te overzien. De taakaanpak van kinderen met autisme is meestal vrij star en rigide. Zij denken erg concreet en zijn niet erg flexibel in het zoeken naar oplossingen voor een probleem. Er is sprake van een gebrekkige mentale schakelvaardigheid.

Bijlage 4 Sociaal-emotionele ontwikkeling

Normaal gesproken leren kinderen van ongeveer dezelfde leeftijd veel van de omgang met elkaar, omdat zij ontwikkelingsniveau en interesses met elkaar delen. Dit is te illustreren aan de hand van het model van Brunia (Brunia, 2007) (zie Figuur 1).

De leefwereld van kinderen (mensen) wordt hierin voorgesteld als een cirkel. De cirkels van de meeste kinderen hebben veel overlap met die van anderen. Er zijn echter ook cirkels die maar een kleine overlap hebben. In de overlap zit datgene wat het kind met anderen gemeen heeft. De overeenkomsten zorgen ervoor dat het kind zich kan spiegelen aan anderen en ervaringen met anderen kan delen.

Figuur 1: Model van Brunia (2007): cirkels van leef- en denkwerelden

Omdat de emotionele en sociale ontwikkeling van het kind nauw met elkaar samenhangen, wordt over het algemeen gesproken over de sociaal-emotionele ontwikkeling (SEO) van het kind.

Binnen de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen is een aantal aspecten van belang (Brunia, 2007).

1. *Zelfvertrouwen en weerbaarheid*

Het zelfvertrouwen is afhankelijk van de kijk die het kind op zichzelf heeft. Dit wordt het zelfbeeld genoemd. Het zelfbeeld wordt in belangrijke mate gevormd door de spiegel die anderen het kind voorhouden. Die spiegel bestaat uit de kritiek en de lof van mensen uit de omgeving van het kind.

Het zelfbeeld van een kind kan negatief of positief zijn. Een kind met een negatief zelfbeeld heeft weinig zelfvertrouwen, een kind met een positief zelfbeeld toont veel zelfvertrouwen. Zelfvertrouwen maakt kinderen weerbaar en minder afhankelijk van het oordeel van anderen. Het geeft ze de moed voor hun eigen mening uit te komen, initiatief te tonen en aan nieuwe dingen te beginnen.

2. *Leren omgaan met gevoelens van zichzelf en anderen*

Kinderen moeten leren hun gevoelens te uiten. Ze ervaren hierdoor dat gevoelens belangrijk zijn en dat ze met bepaalde emoties niet alleen staan.

Verder krijgen de kinderen gaandeweg in de gaten wat klasgenoten bezighoudt en hoe zij op bepaalde situaties reageren. Die informatie is nodig om met de gevoelens en gedachten van anderen rekening te kunnen houden.

3. *Inlevingsvermogen*

Wanneer het kind zich kan inleven in een ander, is het beter in staat anderen te begrijpen, aan te moedigen, te helpen, te troosten en rekening met hen te houden. Dit wordt rolname genoemd.

4. Waarden en normen

Waarden zijn opvattingen over allerlei zaken. Deze opvattingen worden uitgedrukt in woorden als: mooi, vervelend, eerlijk, moedig of onbelangrijk.

Normen zijn concrete regels en voorschriften voor het handelen in bepaalde situaties. Ze vertalen waarden in concreet gedrag.

Waarden en normen zijn belangrijk omdat ze richting geven aan het bestaan: ze beïnvloeden het doen en laten, het zelfbeeld en zelfvertrouwen en relaties met anderen.

Om meer grip te krijgen op het eigen gedrag en dat van anderen, is het van belang dat kinderen zich realiseren welke waarden en normen hieraan ten grondslag liggen. Door kinderen te helpen waarden en normen te verhelderen, worden ze bewust gemaakt van hun eigen denken en handelen. De achterliggende doelen hierbij zijn een groeiende zelfstandigheid, toenemend zelfvertrouwen en een zelfbewuste levenshouding.

5. Oplossen van conflictsituaties

Kinderen komen ongetwijfeld in aanraking met conflicten. In plaats van deze conflicten af te doen als lastig of onprettig, kunnen ze onder het motto 'al doende leert men' worden aangegrepen als oefenmomenten voor het leren omgaan met conflicten. Dit geldt zowel voor conflicten tussen kinderen onderling als voor conflicten tussen volwassenen en kinderen.

Bijlage 5 Interview team Widdonckschool Weert bolletjessysteem

Het bolletjessysteem is een hulpmiddel om de sociaal-emotionele ontwikkeling van de kinderen op Widdonckschool Weert te ondersteunen. Dit bolletjessysteem is gekoppeld aan de mind-map 'wat kan ik al'. Het aantal behaalde onderdelen van de takken van de mind-map worden omgezet in bolletjes. Deze bolletjes zijn opgehangen aan het bolletjessysteem. Om een duidelijk beeld te krijgen van hoe de collegae werken met het bolletjessysteem en wat de ervaringen zijn met het werken met dit bolletjessysteem, hebben wij een vragenlijst ontwikkeld voor de collegae. Deze vragenlijst nemen wij middels een interview af bij de collegae. Zo willen wij erachter komen hoe de collegae te werk gaan met het bolletjessysteem in hun klas. Vanuit dit interview kunnen we een plan schrijven waarin continuïteit binnen het uitvoeren van het bolletjessysteem kan gaan plaatsvinden.

1. Hoe werk je op dit moment met het bolletjessysteem?

2. Wat vind je van het bolletjessysteem?

3. Hoe ervaar je het werken met het bolletjessysteem?

4. Hoe ervaren de kinderen in de klas het werken met het bolletjessysteem?

5. Hoe zou je eigenlijk graag (anders) willen werken met het bolletjessysteem?

6. Zouden er nog dingen veranderd/ verbeterd kunnen worden aan het bolletjessysteem?

Bijlage 6 Vragenlijst

Hieronder vind je een vragenlijst over allerlei onderdelen die je in het dagelijks leven mee maakt of doet. Jij gaat beantwoorden wat je al kan!

Wij willen namelijk weten of jij het gevraagde onderdeel al kan uitvoeren.

Bij bolletje 1 dit kan ik nog niet;

Bij bolletje 2 dit kan ik al een beetje;

Bij bolletje 3 dit kan ik al redelijk goed;

Bij bolletje 4 dit kan ik goed en doe ik altijd.

Ben eerlijk voor jezelf! Zodoende weten wij welke onderdelen jij wel kan, minder of nog niet kan.

1. Denkvvaardigheden				
1= nooit, 2= bijna nooit, 3= vaak, 4= altijd	1	2	3	4
Ik weet wat goed is en wat fout is, zowel binnen als buiten de school	0	0	0	0
Ik durf tegen mensen die ik ken wel te zeggen hoe ik me voel	0	0	0	0
Als ik een idee heb, dan durf ik dit te zeggen tegen de leerkracht	0	0	0	0
Ik weet hoe ik ruzies kan voorkomen	0	0	0	0
Ik hoef maar één keer iets te vertellen, want anderen begrijpen gemakkelijk wat ik bedoel	0	0	0	0
Als ik een idee heb, dan durf ik dit te zeggen tegen een ander kind	0	0	0	0
Ik vind gemakkelijk te bedenken wat ik wil	0	0	0	0
Als ik iets doe, weet ik wel of het goed of slecht is	0	0	0	0
Ik kan zeggen wat ik ergens van vind	0	0	0	0

2. Sociale redzaamheid				
1= nooit, 2= bijna nooit, 3= vaak, 4= altijd	1	2	3	4
Als ik boos ben, kan ik me beheersen	0	0	0	0
Als ik boos op iemand ben, zeg ik tegen deze persoon waarom ik boos ben	0	0	0	0
Als ik ruzie heb met iemand die ik goed ken, praten we erover en lossen de ruzie op	0	0	0	0
Ik durf nee te zeggen als mijn broers, zussen of vrienden mij dingen willen laten doen waar ze zelf geen zin in hebben	0	0	0	0
Ik kan zeggen wat ik denk of wil zonder anderen boos te maken	0	0	0	0
Als ik een fout maak, weet ik de volgende keer hoe het beter moet	0	0	0	0
Als ik iets wil hebben of voor elkaar wil krijgen, doe ik dat op een eerlijke en prettige manier	0	0	0	0
Wanneer ik huiswerk heb, kan ik dit zelf plannen en maken	0	0	0	0
Als ik een probleem heb, kan ik door na te denken, een goede keuze maken	0	0	0	0
Ik ken de gevolgen van mijn eigen keuze	0	0	0	0
Ik weet dat ik een keuze heb over mijn eigen gedrag	0	0	0	0
Ik kan mijn gevoelens uiten op een positieve manier	0	0	0	0
Ik kan conflicten voorkomen door positief gedrag	0	0	0	0
Ik kan gemakkelijk bedenken wat ik wil	0	0	0	0

3.Verzorgende vaardigheden				
1= nooit, 2= bijna nooit, 3= vaak, 4= altijd	1	2	3	4
Na het wc bezoek was ik mijn handen	0	0	0	0
Voordat ik ga eten, was ik eerst mijn handen	0	0	0	0
Ik pak zelf mijn gymtas in	0	0	0	0
Als er iets geholpen moet worden in de keuken, dan wil (kan) ik daarbij helpen	0	0	0	0
Als de leerkracht of mijn ouders vragen om drinken te halen dan kan ik dat zonder morsen	0	0	0	0
Na de gymles zorg ik ervoor dat ik zelfstandig kan douchen	0	0	0	0

4.Sociale vaardigheden				
1= nooit, 2= bijna nooit, 3= vaak, 4= altijd	1	2	3	4
Ik kan goed naar anderen luisteren	0	0	0	0
Ik ben vriendelijk voor anderen	0	0	0	0
Als ik met een ander speel/omga, houd ik rekening met wat de ander graag wil	0	0	0	0
Ik ben vriendelijk tegen anderen	0	0	0	0
Ik heb één of meer vrienden of vriendinnen met wie ik speel of omga	0	0	0	0
Wanneer een ander iets goed/positief of een prima inzet heeft, kan ik hem een compliment geven	0	0	0	0
Ik kan goed luisteren naar hoe anderen over iets denken	0	0	0	0
Als ik een probleem heb op het schoolplein dan kan ik een oplossing bedenken en uitvoeren	0	0	0	0
Ik kan met iemand spelen of samenwerken zonder ruzie te krijgen	0	0	0	0
Tijdens een gesprek kan ik wachten op mijn beurt zonder er doorheen te praten	0	0	0	0
Ik houd rekening met anderen en doe geen dingen waardoor zij zich vervelend voelen	0	0	0	0
Tegen anderen kan ik aangeven als ik iets moeilijk vind	0	0	0	0
Ik kan omgaan met anderen die ik niet goed ken	0	0	0	0
Wanneer een ander hulp nodig heeft dan ga ik diegene helpen	0	0	0	0
Ik kan met anderen iets delen	0	0	0	0
Ik maak een praatje met andere kinderen in mijn groep/klas	0	0	0	0
Ik leg op een positieve manier contact met anderen	0	0	0	0

5.Werkhouding				
1= nooit, 2= bijna nooit, 3= vaak, 4= altijd	1	2	3	4
Ik vind het gemakkelijk om vragen te stellen als ik iets niet begrijp of iets wil weten	0	0	0	0
Andere mensen verstaan goed wat ik zeg. Ik spreek de woorden goed uit	0	0	0	0
Als ik op school een nieuwe opdracht moet doen, weet ik dat ik het kan	0	0	0	0
Ik ben voorzichtig met de spullen van en ander	0	0	0	0
Ik vind het gemakkelijk om hulp te vragen als ik iets niet kan of nodig heb	0	0	0	0
Ik kan met een ander kind samenwerken aan een opdracht en deze volbrengen	0	0	0	0
Tijdens de instructie kan ik geconcentreerd luisteren naar de leerkracht	0	0	0	0
Ik ben binnen de tijd klaar met mijn opdracht	0	0	0	0
Met een groepje kan ik werken aan een opdracht	0	0	0	0
Als er een afspraak is gemaakt, dan kan ik mij hieraan houden	0	0	0	0
Wanneer ik iets niet begrijp dan geef ik niet op/ zet ik door	0	0	0	0
Als er taakjes moet gebeuren dan kan ik die verdelen	0	0	0	0

Vragenlijst opgesteld d.m.v. de volgende bronnen: Leefstijl (Schulte, 2005), Goed gedaan 8 (Dousi, Van Kollenburg & Roosendaal, 1^e druk), Kinderen en hun sociale talenten (Van Voorst van Beest & Van Bokkum, 2003), denken, voelen, doen. Sociaal-emotionele ontwikkeling in het basisonderwijs (Deley, 2004), mind-map 'wat kan ik al?' (Widdonckschool Weert, 2009), kerndoelen OC&W.

Bijlage 7 Antwoorden interview team Widdonckschool Weert bolletjessysteem

Het bolletjessysteem is een hulpmiddel om de sociaal-emotionele ontwikkeling van de kinderen op Widdonckschool Weert te ondersteunen. Dit bolletjessysteem is gekoppeld aan de mind-map 'wat kan ik al'. Het aantal behaalde onderdelen van de takken van de mind-map worden omgezet in bolletjes. Deze bolletjes zijn opgehangen aan het bolletjessysteem. Om een duidelijk beeld te krijgen van hoe de collegae werken met het bolletjessysteem en wat de ervaringen zijn met het werken met dit bolletjessysteem, hebben wij een vragenlijst ontwikkeld voor de collegae.

7. Hoe werk je op dit moment met het bolletjessysteem?

In gesprek met de leerlingen wordt nagegaan in hoeverre ze de vaardigheden van de mindmap beheersen. Er worden per periode twee werkpunten gekozen niet nog niet beheerst zijn. De vaardigheden die wel volledig beheerst zijn worden gekleurd en krijgen een bolletje op de kaart die aan de muur hangt. De bolletjes zijn dus een soort registratie/ visualisatie van behaalde vaardigheden. Ik merk zelf dat het bijwerken van de bolletjes vaak tot het laatst blijft liggen... het heeft nog niet echt heel veel betekenis. Tijdens de lessen werk je ook vaak met niveaugroepen en de bolletjes die in de klas hangen zijn van je stamgroep.

Ik ben in een begeleidende rol, hiermee bezig. Ik probeer het werken ermee te stimuleren door de gedachte erachter steeds te benoemen.

De bolletjes hangen op in de klas. Samen met de kinderen is de mindmap ingevuld. Aan de hand daarvan zijn de bolletjes opgehangen in de klas. Alleen vaardigheden die kinderen zichzelf eigen hebben gemaakt, worden beoordeeld met een bolletje.

Aan het begin van iedere periode voer ik een gesprek met iedere leerling aan de hand van de mindmap. Samen met de ll. inventariseer ik wat hij wil leren, wanneer en hoe.

Aan het begin van een handelingscyclus bespreek ik met de kinderen wat zij al kunnen binnen de takken van de mind-map. N.a.v. van deze bespreking met de kinderen worden de bolletjes opgehangen per kind. De kinderen hangen deze hoeveelheid bolletjes zelf op. Dit vinden zij erg leuk.

Aan het einde van een handelingscyclus bespreek ik per kind wederom wat hij al wel en niet kan binnen de mind-map 'wat kan ik al?'. Eventueel behaalde takken worden omgezet in bolletjes. Deze nieuwe behaalde bolletjes wordt door het kind zelf opgehangen.

8. Wat vind je van het bolletjessysteem?

Ik vind het goed dat het gevisualiseerd in de klas hangt en dat het als een soort van spaar/beloningssysteem werkt. Ik denk wel dat het verder uitgewerkt dient te worden en dat de vorm van visualiseren wellicht aangepast kan worden. Punten die ik graag uitgewerkt zie: Wanneer hang je nu echt een bolletje op? Hoe objectief is het? Hoe is de doorgaande lijn binnen school, blijven bolletjes na een schooljaar hangen? Hoe gaan we dit wegzetten in een leerlingvolgsysteem? Hoe kunnen we het bolletjes systeem meer integreren binnen het dagdagelijkse systeem.

Ik vind het bolletjessysteem een voorwaardelijk onderdeel van ons onderwijssysteem.

Het is een uniek, specifiek systeem, ontwikkelt op onze school, afgestemd op de doelgroep.

Het systeem maakt ontwikkeling MEETBAAR en ZICHTBAAR: voorwaarden om ons type leerlingen te kunnen betrekken bij sociaal emotioneel te WILLEN ontwikkelen. Iets WILLEN, moet gekoppeld zijn aan opbrengst; en dat is wat het bolletjessysteem onze leerlingen biedt! Innerlijke motivatie wordt middels deze visualisatie aangeboord en zo worden de kinderen eigenaar van ontwikkelen op sociale competentie.

Het systeem is mooi. Het is visueel en daardoor is het overzichtelijk voor de kinderen. Ontwikkeling wordt visueel gemaakt, dat is positief.

Wanneer we het op de juiste manier gebruiken is het een uitstekend middel voor Iln. en leerkracht om inzichtelijk te krijgen wat je al kan en wat je nog wil leren. Ook in het groepsgebeuren kan dit systeem zijn positieve bijdrage leveren.

Het bolletjessysteem is een mooie visuele ondersteuning voor de kinderen. Zo kunnen zij van zichzelf en van de andere kinderen zien hoe ver ieder kind in zijn of haar ontwikkeling is. Hierdoor zien de kinderen dagelijks hun eigen ontwikkeling. Binnen welke tak zij nog moeten gaan werken, heeft het kind op deze manier een duidelijk beeld.

9. Hoe ervaar je het werken met het bolletjessysteem?

Het lastige is dat het soms erg subjectief is. Als ik kijk naar de bolletjes in de klas dan zijn de leerlingen die weinig bolletjes hebben vaak ook erg kritisch en leergierig. Andere leerlingen die juist veel bolletjes hebben laten de vaardigheden binnen hun mogelijkheden. De ontwikkeling van deze leerlingen verloopt vaak zo anders dat er grote verschillen zijn in gedrag en vaardigheden.

Ik denk te merken dat dit steeds meer gaat leven en steeds meer ingezet wordt. Ik denk ook dat kinderen steeds meer de 'opbrengst' van het systeem gaan zien. Leerlingen die bij mij komen, doen melding van hoeveelheid 'bolletjes' ze op een bepaald vlak hebben, of nog moeten halen.

Het is een mooi systeem, maar het kost wel veel tijd, die niet altijd aanwezig is. Er zou een efficiëntere manier moeten zijn.

Goed en effectief. Het is wel een intensieve werkwijze. Met het juiste gebruik van gespreksvaardigheden als leerkracht en organisatiestructuur werkt het goed.

Ik merk dat ik te weinig werk met dit bolletjessysteem. De kinderen bekijken elkaars verrichtingen en ontwikkeling wel.

Om meer gebruik te maken van het bolletjessysteem vind ik het belangrijk dat er wekelijks tijdens de zelfredzaamheid aandacht wordt gegeven aan dit bolletjessysteem. Zo krijgt het systeem meer draagvlak en worden de kinderen nog meer geprikkeld om zich te ontwikkelen binnen hun eigen sociaal-emotionele ontwikkeling.

10. Hoe ervaren de kinderen in de klas het werken met het bolletjessysteem?

Ze willen graag gesprekken voeren over hun mindmap en pakken dan hun portefolio en de mini mindmap erbij. Andere leerlingen vinden het ook heel interessant want ze zijn muisstil en kijken soms op (terwijl ze moeten lezen ☺). Als ik vraag wie een gesprekje wilt steekt bijna iedereen zijn vinger op. Ze zijn dus enthousiast en serieus en ook kritisch in de gesprekken.

Ik heb de indruk dat er te weinig aandacht is voor dit systeem en nog niet integraal in het onderwijs ingebed is.

Ik denk dat het bolletjessysteem nog te weinig aan bod komt bij de kinderen. Ze hebben 2 keer per jaar een duidelijk moment dat het bolletjessysteem (via de mindmap) aan bod komt, maar de rest van het jaar wordt er niet zoveel aan gedacht c.q. over gesproken door de kinderen.

Heel positief. Lln. Krijgen inzicht in hun vaardigheden en in die van hun klasgenoten. Samenwerking wordt gestimuleerd. Full partnerschap is een gegeven en lln. werken beter aan het verbeteren van hun vaardigheden.,

De kinderen in de klas vinden het erg leuk als zij zelf een bolletje mogen ophangen. De kinderen krijgen dan een positief zelfbeeld van hun kunnen. Vlak na het invullen/aanvullen van de bolletjes overleggen de kinderen wat zij kunnen. Ik zie dan positieve reacties van de kinderen. Niet alleen gericht op zijn of haar eigen handelen, maar ook op het handelen van de ander.

11. Hoe zou je eigenlijk graag (anders) willen werken met het bolletjessysteem?

Ik zou willen zien dat dit systeem een meer prominenter rol krijgt in het onderwijstotaal. Ik zou graag willen zien dat kinderen meer betrokken worden bij hun bolletjes-overzicht, er gesproken wordt over de verschillen en over het inzetten van competenties.

De vrijblijvendheid zoals die nu is ontstaat moet niet mogelijk zijn.

Dit systeem is uniek en maakt ons met recht 'speciaal onderwijs'.

Ik denk dat het bolletjessysteem vaker aan bod moet komen. Een soort van integratie in het lesprogramma, bijvoorbeeld 1 keer per week een half uur. Kinderen zouden meer gebruik kunnen maken van het portfolio, door zelf voorbeelden op te schrijven dat ze bepaalde vaardigheden bezitten (in combinatie met hun werkpunten). Daarna zouden ze bij deze momenten tijd kunnen vragen bij de leerkracht om een gesprekje aan te gaan, net zoals bij gym. Kinderen die nog geen 'bewijzen' hebben die week, kunnen nadenken over manieren om er de komende week wel aan te kunnen werken. Dit alles kan in het portfolio worden verwerkt.

-

Ik zou graag willen zien dat er wekelijks aandacht aan dit bijzondere systeem wordt gegeven. Dit om de kinderen meer eigen verantwoordelijkheid te geven voor hun sociaal-emotionele ontwikkeling.

12. Zouden er nog dingen veranderd/ verbeterd kunnen worden aan het bolletjessysteem?
objectiever, doorgaande lijn binnen de school, gekoppeld aan het leerlingvolgsysteem, gekoppeld aan het rapport?

Aan het bolletjes-systeem zou ik niet veel meer veranderd willen zien, echter de mindmap voor jonger leerlingen kan specifiekere.

- Antwoord vraag 5.
- Het zou mooi zijn als het bolletjessysteem werkelijk een groeidocument zou worden. Dan kunnen ze het meenemen naar de volgende klas. Er zouden dan meer criteria moeten zijn, waarmee je kunt zeggen dat kinderen daadwerkelijk een vaardigheid bezitten. Wellicht ook een opbouw van de vaardigheden?
- De bolletjes geven nu niet precies aan welke vaardigheden de kinderen precies wel/niet bezitten. Misschien kan dit met nummers worden verduidelijkt?

Ik denk dat vooral de leerkrachten hun vaardigheden zouden moeten verbeteren inzake organisatiestructuur en gespreksvaardigheden.

Aan het bolletjessysteem zelf niets. Wel aan de werkwijze/hoeveelheid tijd zoals nu gebruikt wordt.

Bijlage 8 Cirkeldiagrammen nulmeting

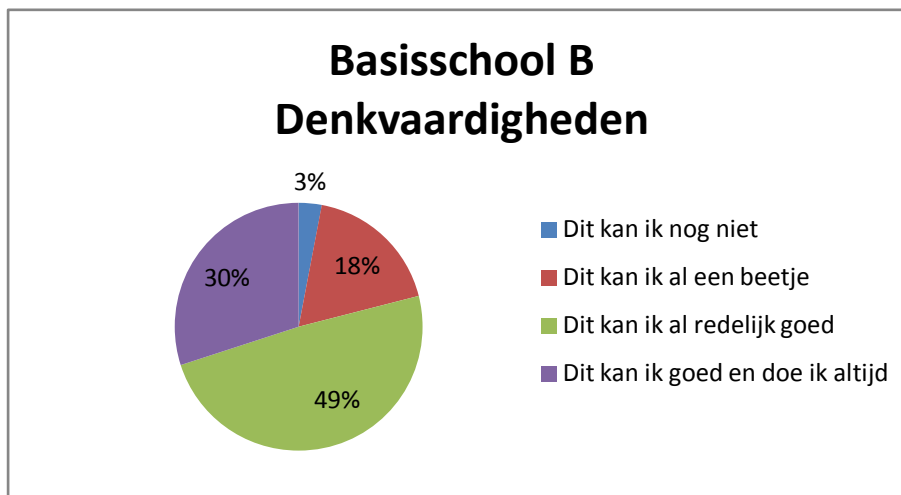

Diagram 1

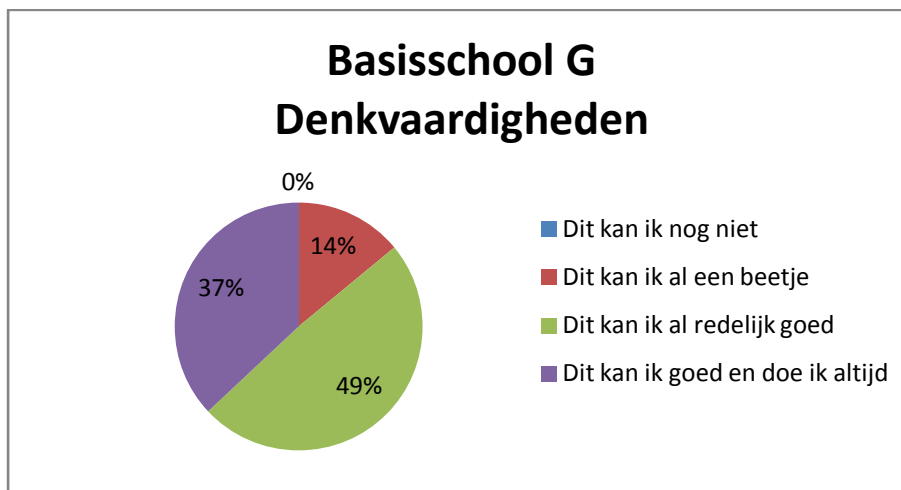

Diagram 2

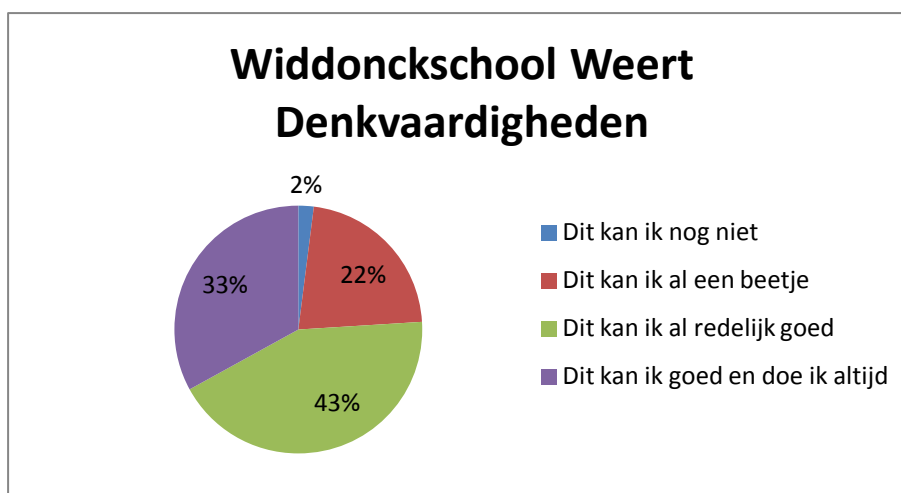

Diagram 3

Basisschool B Sociale redzaamheid

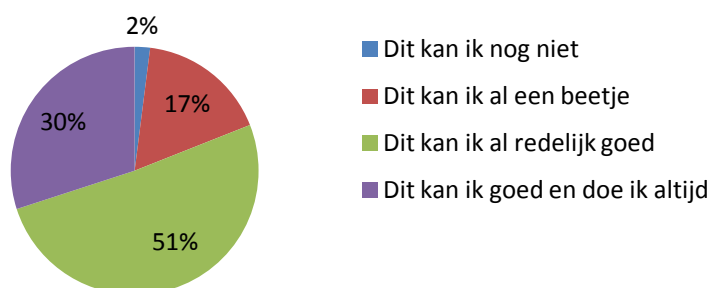

Diagram 4

Basisschool G Sociale redzaamheid

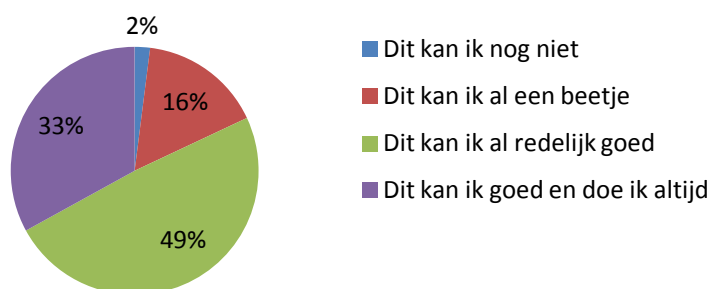

Diagram 5

Widdonckschool Weert Sociale redzaamheid

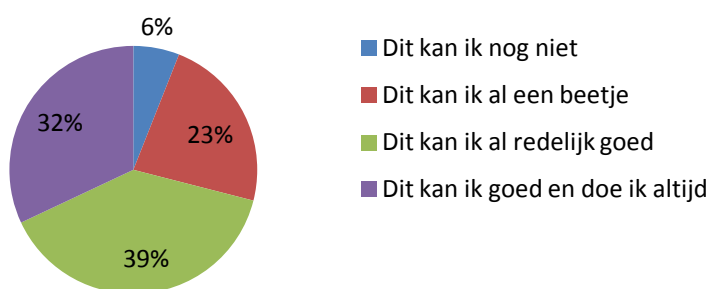

Diagram 6

Basisschool B Verzorgende vaardigheden

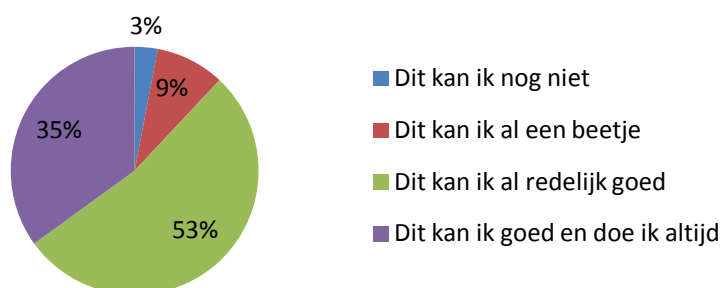

Diagram 7

Basisschool G Verzorgende vaardigheden

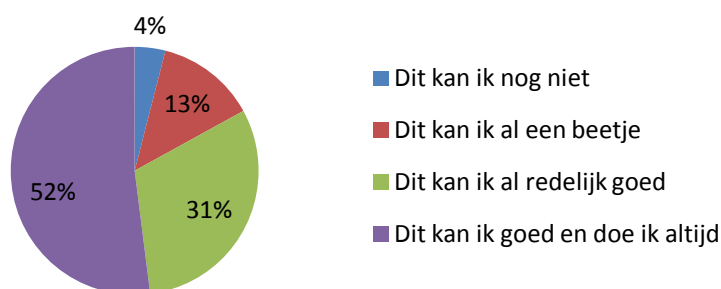

Diagram 8

Widdonckschool Weert Verzorgende vaardigheden

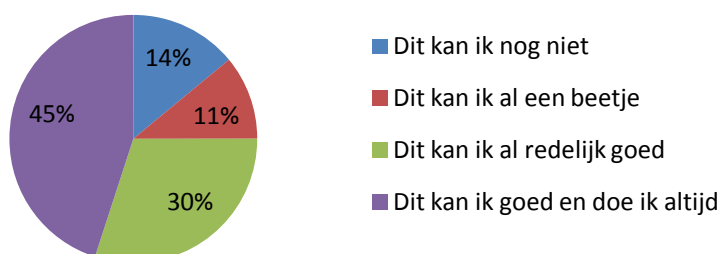

Diagram 9

Basisschool B Sociale vaardigheden

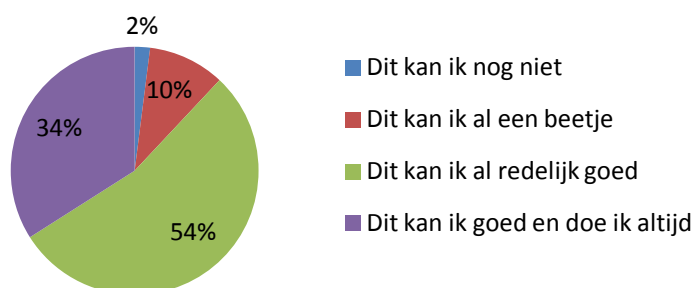

Diagram 10

Basisschool G Sociale vaardigheden

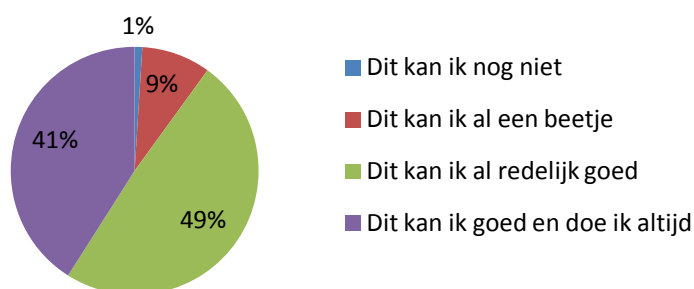

Diagram 11

Widdonckschool Weert Sociale vaardigheden

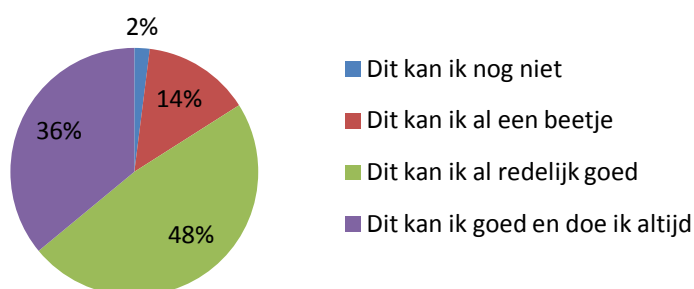

Diagram 12

Basisschool B Werkhouding

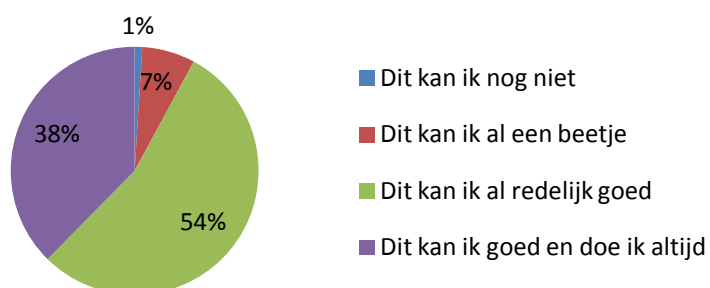

Diagram 13

Basisschool G Werkhouding

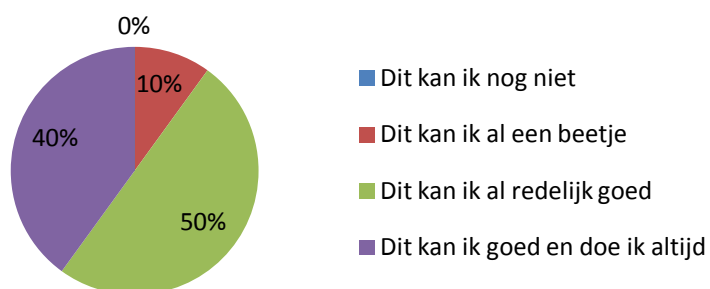

Diagram 14

Widdonckschool Weert Werkhouding

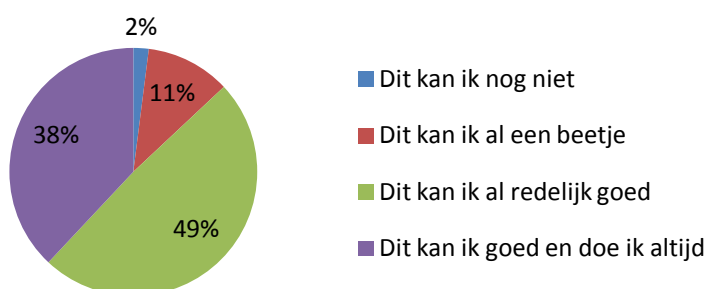

Diagram 15

Bijlage 9 Cirkeldiagrammen tweede meting

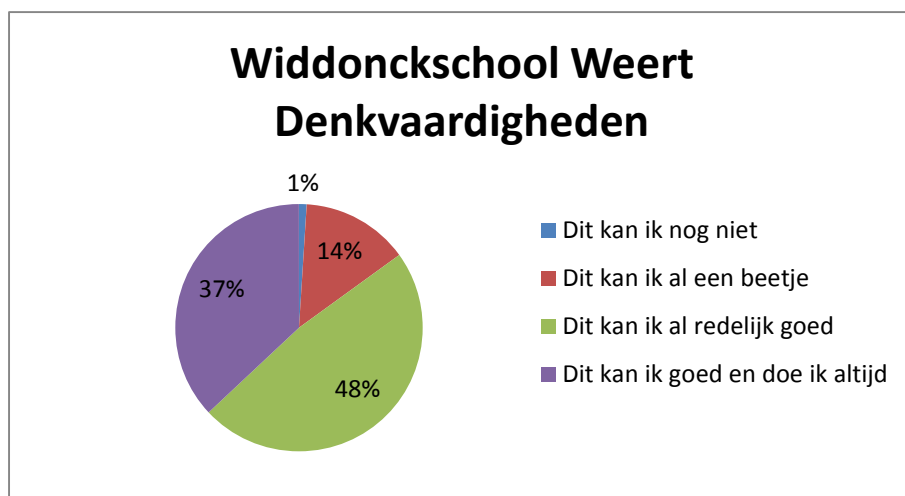

Diagram 16

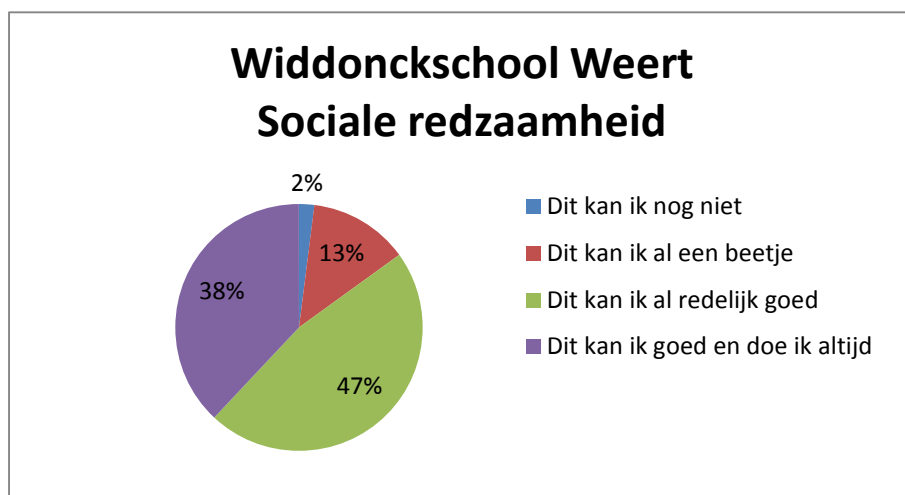

Diagram 17

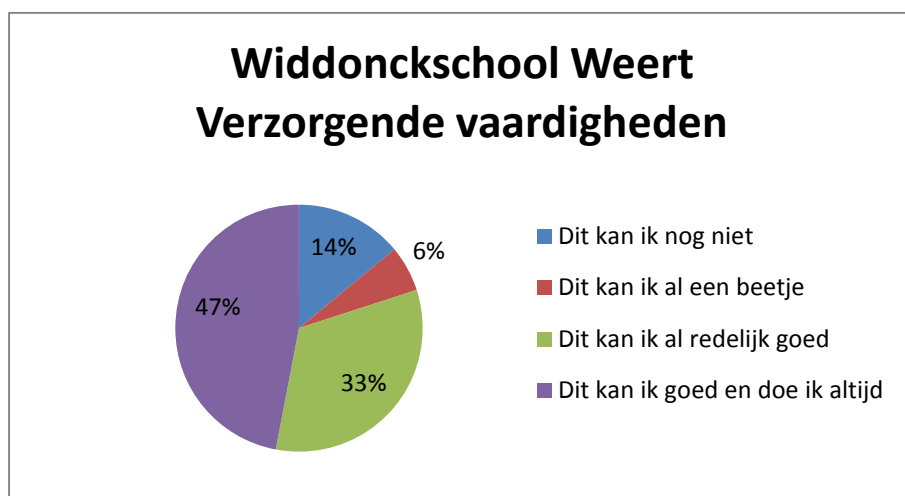

Diagram 18

Widdonckschool Weert Sociale vaardigheden

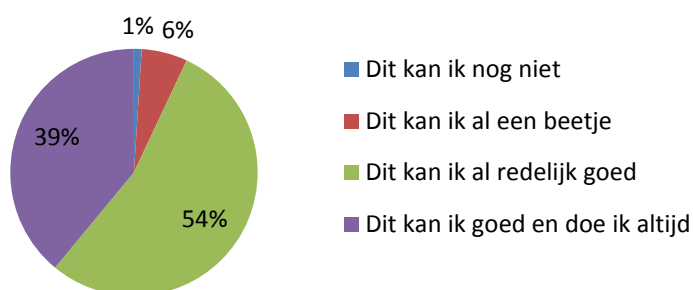

Diagram 19

Widdonckschool Weert Werkhouding

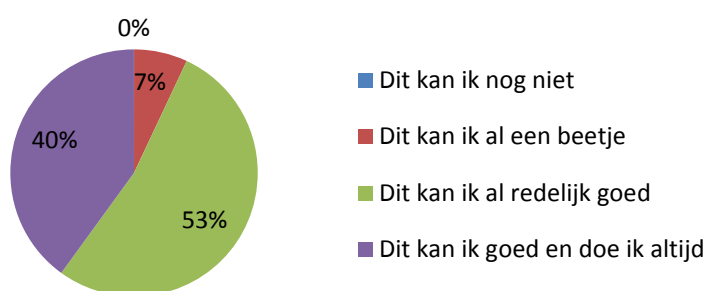

Diagram 20